

Tài liệu Hướng dẫn Tập huấn

Di cư An toàn

Bộ ấn phẩm: Sáng kiến phòng chống mua bán người và di cư không an toàn

Tài liệu Hướng dẫn tập huấn Di cư an toàn

© World Vision International 2014

ISBN 978-0-918261-42-7

Tác giả và cộng sự: Camilla Jordanwood, John Whan Yoon, Amy Collins, Tiffany Tao Joiner, Aimyleen Gabriel and Mandy Yamanis

Bản Quyền: nghiêm cấm in, sao bất cứ phần nào câu chuyện mà không xin phép trước, trừ trường hợp trích đoạn

Tác phẩm do Chương trình Chấm dứt Mua bán người (ETIP) - TNTG in ấn và phát hành.

Tầm nhìn Thế giới (TNTG) là tổ chức nhân đạo Cơ đốc, thực hiện các chương trình cứu trợ và phát triển nhằm cải thiện chất lượng cuộc sống cho cộng đồng, đặc biệt là trợ giúp trẻ em, người nghèo và người gặp hoàn cảnh khó khăn. TNTG hoạt động phục vụ tất cả mọi người, không phân biệt tôn giáo, sắc tộc, dân tộc hay giới

Để có thêm thông tin chi tiết về các ấn phẩm của TNTG hoặc lấy thêm bản sao của ấn phẩm này, hãy liên hệ tới địa chỉ: wvi_publishing@wvi.org.

TNTG rất cảm kích nếu nhận được thông tin về việc sử dụng ấn phẩm này cho tập huấn, nghiên cứu, thiết kế chương trình, thực hiện và đánh giá

Thay mặt Chương trình ETIP: Amy Collins. Biên tập: Heather Elliott. Quản lý in ấn: Katie Klopman Fike. Biên tập bản sao: Joan Laflamme. Hiệu đính: Audrey Dorsch. Thiết kế bìa và trình bày nội dung: Inis Communication. Tranh minh họa: Rishi Mandhyan, John Kelvin Co, và Bleps Carlos-Dapo

Inis Communication Ấn bản—www.iniscommunication.com

Tài liệu Hướng dẫn Tập huấn

Di cư

An toàn

Lời cảm ơn

Tác giả chính của bộ công cụ tập huấn DCAT, Bà Camilla Jordanwood, đã thể hiện một sự cam kết và cống hiến ấn tượng trong việc phát triển một tài liệu hướng dẫn kỹ năng sống đầy tính sáng tạo và chuyên sâu để giảng dạy trẻ em về cách di cư an toàn và các nguy cơ của nạn buôn bán người mà các em có thể đối mặt.

Tài liệu hướng dẫn này cũng đã được xem xét và hiệu chỉnh bởi John Whan Yoon, Quản lý Chương trình Chấm dứt Mua bán người (ETIP) khu vực của Tổ chức Tầm nhìn Thế giới; Amy Collins, Quản lý Dự án Phòng Ngừa, ETIP khu vực của Tổ chức Tầm nhìn Thế giới; Tiffany Tao Joiner, Chuyên gia về Quyền, An sinh trẻ em và Sự tham gia trẻ em của Tổ chức Tầm nhìn Thế giới; Aimyleen Gabriel, Giám đốc Kỹ thuật Chương trình Bảo vệ trẻ em của Tổ chức Tầm nhìn Thế giới và Mandy Yamanis, Trung tâm Học tập với sự Tham gia và Bảo vệ trẻ em của Tổ chức Tầm nhìn Thế giới.

Tôi xin gửi lời cảm ơn đặc biệt tới các cán bộ Chương trình ETIP với những giúp đỡ to lớn trong việc hướng dẫn phát triển Tài liệu hướng dẫn này dù họ đến từ những nền văn hóa khác nhau. Xin gửi lời cảm ơn tới các cán bộ: Kimthea Pich và Sophal Chea của Chương trình ETIP tại Campuchia, Fei Wang và Xue Lian Xie của Chương trình ETIP tại Trung Quốc, Southasa Bousdy và Phouthaluck Phontsaona của Chương trình ETIP tại Lào, Ban Aung và Khin Myo Thant của Chương trình ETIP tại Myanmar, Chinethai Rucsachart và Natpimon Apipongpisarn của Chương trình ETIP tại Thái Lan, Lê Thị Thanh Hằng và Vũ Thị Đủ của Chương trình ETIP tại Việt Nam.

Đồng thời, xin chân thành cảm ơn các chuyên gia, các nhà nghiên cứu, và những người ủng hộ chương trình hiện đang nghiên cứu và xây dựng tài liệu về di cư không an toàn và mua bán người ở Tiểu vùng Sông Mê Kông Mở rộng (GMS), với những đóng góp vô cùng quan trọng trong việc nâng cao nhận thức và tăng cường sự hiểu biết của chúng ta về bản chất của những hành vi vi phạm quyền của trẻ em và bảo vệ trẻ em.

Tôi xin chân thành cảm ơn Tổ chức Tầm nhìn Thế giới và Chương trình ETIP đã giúp hiện thực hóa những kết quả của dự án này.

Trân trọng

Amy Collins

Quản lý Dự án Phòng ngừa, Chương trình ETIP khu vực

Lời nói đầu

Mua bán người (MBN) là một loại tội phạm nghiêm trọng, trong đó nạn nhân chịu ảnh hưởng bao gồm cả nam giới, phụ nữ và trẻ em trên toàn thế giới. MBN bao gồm đẩy một người nào đó vào tình trạng bị bóc lột, thường vì mục đích lợi nhuận. Hành vi bóc lột có thể liên quan tới các tình huống khác nhau, bao gồm cưỡng bức lao động hoặc ép buộc lao động để xiết nợ, lao động trẻ em, bóc lột tình dục, bắt phục dịch trong gia đình hoặc tham gia xung đột vũ trang.

Khu vực Tiểu vùng sông Mê-Kông (GMS) bao gồm sáu quốc gia nằm trong lưu vực sông Mê-Kông: Campuchia, Trung Quốc, Lào, Myanmar, Thái Lan và Việt Nam. Vì những cơ hội di cư an toàn và hợp pháp trong khu vực GMS còn hạn chế, nên tình trạng di cư bất hợp pháp ngày càng phổ biến, biến nơi đây trở thành mảnh đất “màu mỡ” và thuận lợi cho việc mua bán và lợi dụng những người di cư. Trong khi phạm vi của tình trạng mua bán người rất khó để xác định một cách đầy đủ do tính bất hợp pháp và khó phát giác của loại hình tội phạm này, nhưng có một số lượng lớn các dẫn chứng cho thấy hiện đang có muôn vàn những hình thức mua bán người khác nhau trong khu vực GMS.

Các chính phủ khu vực GMS, các cơ quan của Liên Hợp Quốc và rất nhiều tổ chức phi chính phủ, trong đó có Tổ chức Tầm nhìn Thế giới, đang rất nỗ lực trong cuộc chiến chống lại nạn buôn người. Chương trình Chấm dứt Mua bán người (ETIP), một chương trình phòng chống nạn mua bán người của Khu vực, đang được triển khai từ tháng 10 năm 2011 đến tháng 9 năm 2016. Làm việc trong và trên sáu quốc gia của GMS, ETIP là chương trình phòng chống mua bán người lớn nhất trong lĩnh vực này và bao gồm ba dự án trụ cột: Phòng ngừa, Bảo vệ và Vận động chính sách.

Vì Tổ chức Tầm nhìn Thế giới coi trẻ em và thanh thiếu niên là những tác nhân quan trọng của sự thay đổi và ủng hộ quyền lợi của trẻ em và thanh thiếu niên tham gia trực tiếp vào hành động chống lại nạn buôn người, ETIP đang đầu tư vào những hoạt động tạo ra sự vui vẻ và gắn kết sự tham gia của trẻ em vào các hoạt động này. Một khía cạnh của dự án phòng ngừa là việc phát triển các câu lạc bộ trẻ em để các em có thể thường xuyên tham gia cùng nhau, học hỏi kiến thức và trau dồi các kỹ năng để bảo vệ chính mình trước những hiểm họa của nạn buôn người và cũng giúp truyền bá thông điệp đó đến bạn bè của các em. Tài liệu hướng dẫn này được thiết kế để giúp cho các trẻ em dễ bị tổn thương nhất có thể phát triển những kỹ năng sống quan trọng, như kỹ năng tư duy phản biện, ra quyết định, giao tiếp hiệu quả và đàm phán, tự quản lý bản thân và lập kế hoạch mục tiêu cuộc sống. Các kỹ năng sống này sẽ giúp trẻ cảnh giác và tránh được những nguy hiểm tiềm năng khi phải đối mặt với các tình huống rủi ro, chẳng hạn như khi những kẻ MBN cố gắng tìm cách lừa gạt các em.

Chúng tôi tin rằng tài liệu hướng dẫn này có vai trò mạnh mẽ trong việc định hình cuộc sống của các thanh thiếu niên để các em có thể tự bảo vệ chính bản thân mình và cộng đồng xung quanh khỏi những tình huống mua bán người. Các câu lạc bộ được thiết kế để hiện thực hóa các thông điệp phòng chống nạn MBN một cách bền vững trong nhiều năm tới và đây chính là bước đi đầu tiên.

Agnes Ting

Giám đốc Khu vực Đông Á - Tổ chức Tầm nhìn Thế giới

Mục lục

Lời cảm ơn	ii
Lời nói đầu	iii
Giới thiệu	1
Cấp độ tập huấn	2
Chương trình tập huấn bộ tài liệu hướng dẫn di cư an toàn	3
Chương trình tập huấn bộ công cụ tập huấn di cư an toàn	4

Phần A Thành lập Câu lạc bộ thanh thiếu niên di cư an toàn (CLB)..... 6

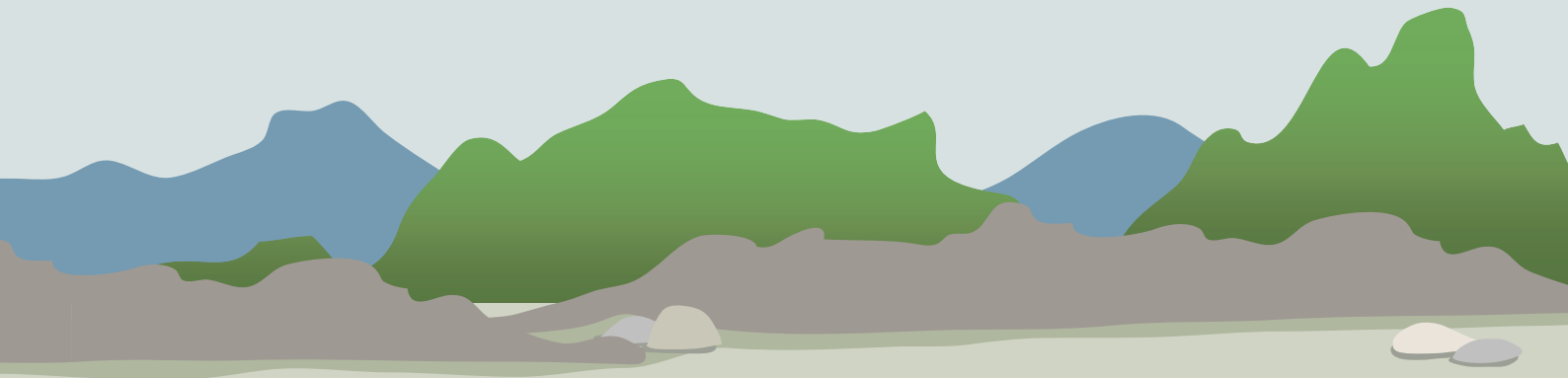
Bài 1: Một CLB được thành lập như thế nào	8
IS 1a: 40 Nguồn lực phát triển của viện SEARCH	17
IS 1b: Bảng kiểm: Hội thảo giới thiệu CLB	19
IS 1c: Bảng kiểm: HDV người lớn đạt tiêu chuẩn	20
IS 1d: Bảng kiểm: HDV trẻ em đạt tiêu chuẩn	20
IS 1e: Bảng kiểm: Thanh thiếu niên dễ bị tổn thương	21
IS 1f: Bảng kiểm: Địa điểm sinh hoạt CLB	21
Bài 2: Đánh giá rủi ro có sự tham gia của thanh thiếu niên	22
IS 2a: Đơn đồng thuận dành cho thanh thiếu niên tham gia	27
IS 2b: Đơn đồng thuận dành cho cha mẹ và người chăm sóc thanh thiếu niên tham gia	28
IS 2c: Công cụ đánh giá rủi ro	29

Phần B Nội dung của Bộ công cụ tập huấn DCAT .....

Bài 3: Nội dung bộ công cụ tập huấn DCAT	34
IS 3a: Thanh thiếu niên không biết chữ	40
Bài 4: Giám sát thực hiện bộ công cụ tập huấn DCAT	41

Phần C Kỹ năng hướng dẫn .....

Bài 5: Mối quan hệ với thanh thiếu niên	48
IS 5a: Nghiên cứu tình huống - Phiếu 1	51
IS 5b: Nghiên cứu tình huống - Phiếu 2	51
Bài 6: Kỹ năng hướng dẫn: Làm việc với thanh thiếu niên	52
IS 6a: Kỹ năng thuyết trình	56
Bài 7: Cách thức hướng dẫn thảo luận	57
IS 7a: Đóng vai thảo luận	61
IS 7b: Hướng dẫn thảo luận	61
Bài 8: Cách đề cập tới chủ đề tình dục hay chủ đề khó nói	62
Bài 9: Vấn đề bảo vệ trẻ em trong CLB	66

Phần D

Tập huấn cho hướng dẫn viên trẻ em..... 70

Bài 10: Giới thiệu CLB cho HDV trẻ em 72

IS 10a: Các trò chơi khởi động 78

IS 10b: Trò chơi quả bóng trí nhớ - Câu hỏi 1..... 82

Bài 11: Cách dẫn dắt trò chơi khởi động..... 83

Tại sao lại chơi trò chơi khởi động 84

Bài 12: Làm thế nào để giúp đỡ các bạn có khó khăn về đọc..... 88

IS 12a: Đọc..... 91

IS 12b: Đọc các câu trả lời..... 91

Bài 13: Hướng dẫn thảo luận nhóm nhỏ..... 92

IS 13a: Thảo luận đóng vai..... 96

IS 13b: Hướng dẫn thảo luận..... 96

Bài 14: Xây dựng mối quan hệ giữa các thành viên với CLB..... 97

IS 14a: Trò chơi quả bóng trí nhớ - Câu hỏi 2.....
..... 101

Giới thiệu

Ngày nay có nhiều người di chuyển vì việc làm hơn bất kỳ thời điểm nào trong lịch sử. Do quá trình toàn cầu hóa, thanh thiếu niên ở các làng quê nhỏ bé có thể tìm công việc tại những nơi, những nước khác, sử dụng ngôn ngữ khác, trong nền văn hóa khác, cách nơi họ sinh ra hàng nghìn dặm. Quá trình di cư số đông đã trở thành một bộ phận chính thức của xã hội, và mang lại nhiều lợi ích lớn lao. Những người di cư thường có thể tìm công việc tốt hơn ở quê nhà và có thể gửi tiền về nhà giúp đỡ gia đình họ. Họ cũng có thể được nhận biết thế giới. Tuy nhiên di cư cũng dẫn đến nhiều rủi ro. Khi số lượng người di cư tăng lên thì ngành công nghiệp buôn bán người cũng phát triển. Theo con số báo cáo 20.9 triệu người là nạn nhân của lao động cưỡng bức trên toàn cầu. Họ bị lừa gạt về việc làm, bị lừa dối bị ép buộc mà không thoát ra được. 56% số này đến từ vùng Châu Á - Thái Bình Dương¹.

Qua mô hình CLB thanh thiếu niên di cư an toàn (CLB), TNTG hướng tới đóng góp làm giảm nạn buôn người thông qua việc nâng cao năng lực cho thanh thiếu niên bảo vệ được mình và các bạn cùng trang lứa. CLB được thành lập tại cấp thôn/bản dành cho thanh thiếu niên từ 12 đến 17² tuổi, các em sẽ sinh hoạt 1 tuần/lần trong thời gian 75 phút. CLB được điều hành bởi cả người lớn và thanh thiếu niên tuân theo chỉ dẫn của Bộ công cụ tập huấn DCAT. Bộ công cụ này giúp thanh thiếu niên xây dựng cả kiến thức lẫn kỹ năng. Thanh thiếu niên nâng cao các kiến thức liên quan đến mối nguy hiểm của nạn MBN, luật pháp liên quan đến phòng chống MBN, và học các bước cụ thể để có thể bảo vệ chính mình như thiết lập mạng lưới hỗ trợ, biết số liên lạc của đường dây nóng. Đồng thời thanh thiếu niên học các kỹ năng để phát triển khả năng thích nghi của các em. Các kỹ năng tập trung vào phát triển cả sức mạnh nội tại và các hệ thống hỗ trợ bên ngoài của các em³. CLB được xây dựng dựa trên thành công điển hình của các mô hình Câu lạc bộ Hòa Bình - TNTG⁴. Thông qua việc sử dụng bộ công cụ có tác động sâu sắc tới thanh thiếu niên để xây dựng kỹ năng và kiến thức trong một giai đoạn thời gian, thanh thiếu niên sẽ học cách để tạo ra tương lai an toàn hơn cho chính các em.

Đây là tài liệu hướng dẫn tập huấn DCAT đi kèm với bộ công cụ tập huấn DCAT. Các HDV người lớn của CLB được tập huấn nội dung trong cuốn này trước khi trở về hướng dẫn tại các buổi sinh hoạt của CLB. HDV trẻ em sẽ được tập huấn phần C trong cuốn tài liệu này (thanh thiếu niên là thành viên của CLB không tham gia phần tập huấn này). Tài liệu hướng dẫn giải thích cách sử dụng bộ công cụ tập huấn và giúp cho nhân viên TNTG tập huấn cho các HDV các kỹ năng giảng dạy. Khi các HDV trở về CLB của mình họ chỉ sử dụng bộ công cụ tập huấn, nó sẽ giúp họ tiến hành từng bước trong tiến trình thực hiện.

1 Tổ chức Lao động Quốc Tế "ILO Global Estimate of Forced Labour" (June 2012), http://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---ed_norm/---declaration/document/publication/wcms_182004.pdf

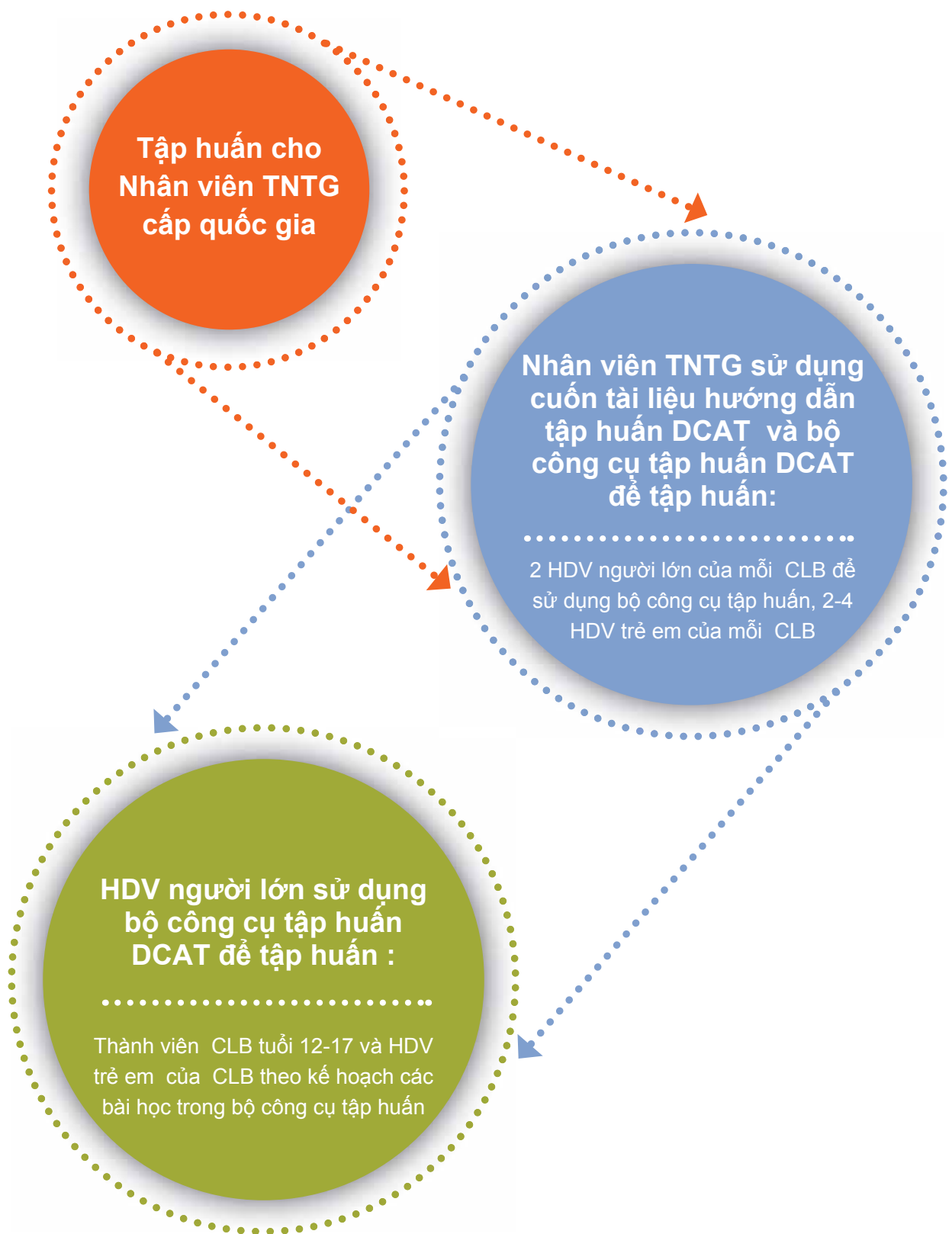
2 Mặc dù độ tuổi 12-17 được coi là trẻ em theo định nghĩa của LHQ. Nhưng trong cuốn tài liệu này các em được gọi là thanh thiếu niên thay từ trẻ em là dựa trên mong muốn của các em

3 Thông tin về khung tiềm lực phát triển do viện Search nghiên cứu và 40 tiềm lực phát triển xem trong trang web: www.search-institute.org.

4 Figueroa, L., Forbes, B., and Mikailidi, K., 2011, Giáo trình hướng dẫn : Đường tới Hòa Bình. TNTG quốc tế: Seattle.

Cấp độ tập huấn

Chương trình tập huấn bộ tài liệu hướng dẫn di cư an toàn

Nhân viên TNTG sử dụng tài liệu hướng dẫn DCAT tập huấn cho các HDV của CLB cách sử dụng và giảng dạy bộ công cụ tập huấn một cách hiệu quả. Nếu có thể, nhân viên TNTG sử dụng cuốn tài liệu hướng dẫn này để tập huấn hai ngày cho các HDV. Tuy nhiên, nếu thời gian hạn chế, chúng ta sẽ tổ chức hội thảo một ngày theo chương trình như sau. Sau đó nhân viên TNTG và các HDV người lớn của CLB sẽ tổ chức tập huấn một ngày cho các HDV trẻ em (thanh thiếu niên nòng cốt) của các câu lạc bộ

Mẫu: Hội thảo một ngày dành cho HDV người lớn	
7.30 (bắt đầu)	Bài 1: Một CLB được thành lập như thế nào
	Bài 2: Đánh giá rủi ro có sự tham gia của thanh thiếu niên
	Bài 3: Nội dung của Bộ công cụ tập huấn DCAT
	Bài 4: Giám sát thực hiện bộ công cụ tập huấn DCAT
	Nghỉ trưa
	Bài 5: Mối quan hệ với thanh thiếu niên
	Bài 6: Kỹ năng hướng dẫn: Làm việc với thanh thiếu niên
	Bài 7: Cách thức hướng dẫn thảo luận
	Bài 8: Cách đề cập tới chủ đề tình dục hay chủ đề khó nói
17.00 (kết thúc)	Bài 9: Vấn đề bảo vệ trẻ em trong CLB

Mẫu: Hội thảo một ngày dành cho HDV trẻ em	
7.30 (bắt đầu)	Bài 10: Giới thiệu CLB cho HDV trẻ em
	Bài 11: Cách dẫn dắt trò chơi khởi động
	Bài 12: Làm thế nào để giúp đỡ các bạn có khó khăn về đọc
	Nghỉ trưa
	Bài 13: Hướng dẫn thảo luận nhóm nhỏ
16.30 (kết thúc)	Bài 14: Xây dựng mối quan hệ giữa các thành viên với CLB

Chương trình tập huấn bộ công cụ tập huấn di cư an toàn

Sau khi sử dụng cuốn tài liệu hướng dẫn DCAT để tập huấn cho HDV người lớn của CLB. Nhân viên TNTG sẽ tiếp tục tập huấn cho các HDV người lớn của CLB sử dụng bộ công cụ tập huấn DCAT để hướng dẫn các buổi sinh hoạt CLB một cách hiệu quả. Nếu có thể, nhân viên TNTG nên tổ chức một khóa tập huấn 3 ngày. Các HDV trẻ em của CLB không tham dự khóa tập huấn này

Đây là một chương trình mẫu:

Ngày 1

Buổi sáng

- Từ vựng
- Bài 1: Giới thiệu câu lạc bộ của chúng ta
- Bài 2: Suy nghĩ về cuộc đời của chúng ta
- Bài 3: Mua bán người là gì? Di cư là gì?
- Bài 4: Mua bán người có thể xảy ra ở bất cứ đâu
- Bài 5: Phân biệt giới đặt phụ nữ và các trẻ em gái vào nguy cơ của mua bán người
- Bài 6: Vai trò của ma túy và rượu trong mua bán người

Buổi chiều

- Bài 7: Mua bán người vì mục đích bóc lột sức lao động và lao động trẻ em
- Bài 8: Mua bán người vì mục đích bóc lột tình dục
- Bài 9: Đừng để bị lừa gạt!
- Bài 10: Công ước Liên Hiệp Quốc về Quyền Trẻ em

Ngày 2

Buổi sáng

- Bài 11: Luật phòng chống Mua bán người và các Quyền
- Bài 12: Di cư hợp pháp
- Bài 13: Nói lên ý kiến của mình (các kỹ năng giao tiếp)
- Bài 14: Lắng nghe tốt (các kỹ năng giao tiếp)
- Bài 15: Cảm xúc và suy nghĩ (các kỹ năng quản lý cảm xúc)
- Bài 16: Quản lý cảm xúc của chúng ta (các kỹ năng quản lý cảm xúc)